

SVAZ PRŮMYSLU A DOPRAVY
ČESKÉ REPUBLIKY

SPOLEČNÉ ŠETŘENÍ SP ČR A ČNB V NEFINANČNÍCH PODNICÍCH

Výsledky za 4. čtvrtletí 2020

OBSAH

SHRNUTÍ VÝSLEDKŮ	2
O ŠETŘENÍ.....	2
VÝSLEDKY PODROBNĚ	3
1. KONDICE FIREM: POPTÁVKA, ZAKÁZKY A INVESTICE.....	3
2. STABILITA EKONOMIKY A CENA VSTUPŮ PRO FIRMY.....	6
3. VNĚJŠÍ FAKTORY OVLIVŇUJÍCÍ FIRMY	7
PŘIDEJTE SE K ŠETŘENÍ.....	9

Autoři: Vladimír Štípek, Bohuslav Čížek, Anna Novotná

Zpracováno Svazem průmyslu a dopravy ČR na základě společného šetření mezi nefinančními podniky Svazu průmyslu a dopravy ČR a České národní banky

TELEFON (+420) 225 279 111 | E-MAIL SPCR@SPCR.CZ

WEB WWW.SPCR.CZ | ADRESA FREYOVA 948/11, 190 00 PRAHA 9

ZAPSANÝ VE SPOLKOVÉM REJSTŘÍKU, VEDENÉM MĚSTSKÝM SOUDEM V PRAZE ODDÍL L, VLOŽKA 3148.

IČO: 00536211, DIČ: CZ00536211.

SVAZ PRŮMYSLU A DOPRAVY ČR JE REGISTROVÁN V REJSTŘÍKU TRANSPARENTNOSTI EU A PODEPSAL

SOUVISEJÍCÍ KODEX CHOVÁNÍ. REGISTRAČNÍ IDENTIFIKAČNÍ ČÍSLO: 785320514128-81.

ČLEN

BUSINESSEUROPE

SHRNUTÍ VÝSLEDKŮ

Zlepšování
poptávky, ale
přetrvávající
negativa u
zakázek

Šetření z posledního čtvrtletí roku 2020 **vykazuje i přes složitost určité zlepšení ve vnímání domácí i zahraniční poptávky**. Přestože nadále převažuje negativní hodnocení poptávky, nárůst negativních odpovědí se stále snižuje.

V **očekávání zakázek** pro první čtvrtletí roku 2021 se zatím neprojevil pozitivnější vývoj ekonomiky na konci roku 2020 (*mírný růst průmyslu v listopadu a říjnu; pozitivní vývoj exportu v listopadu; menší než očekávané propady ekonomiky ve 3. kvartálu a tudíž menší očekávaný průměrný propad HDP za celý rok*). Zde očekáváme postupné zlepšování, byť tento indikátor dokládá, že obnova ekonomiky a vyrovnání ztráty, které pocítila řada sektorů, potrvá delší dobu. Ve výhledu zakázek již jsou ale firmy trochu optimističtější a pro půlroční horizont se dostáváme do kladného salda očekávaného vývoje zakázek.

Pozitivní
očekávání investic

Očekávání **investic** je ale naopak pozitivní ve srovnání s předchozími kvartály, v delším jednoletém horizontu plánuje většina respondentů zvyšovat investiční podnikové výdaje. Bohužel je toto ovlivněno značně oslabenou investiční základnou roku 2020.

V oblasti **cenového vývoje** došlo opět k mírnému nárůstu, takže očekávání je nad inflačním cílem. Vývoj **cen vstupů a výstupů** indikuje stagnaci resp. mírné navýšení, ovšem cena vstupů je nadále nad úrovní ceny výstupů a firmy musejí tento rozdíl absorbovat.

Zklidnění trhu
práce

Trh práce postupně chladne, podle respondentů dojde k **mírnému poklesu zaměstnanosti** a zároveň se **snižuje růstové tempo mezd** (oproti minulému čtvrtletí je očekáván nižší nárůst mezd, nižší tempo je rovněž viditelné ve srovnání s rokem 2019 a začátkem roku 2020, kdy byly hodnoty maximální). Nicméně tyto ukazatele nadále doprovází nevyřešené strukturální problémy či opatření a dopady spojená s korona krizí.

Faktory ovlivňující růst firmy jako jsou **ceny energií, materiálů a surovin** zatím aktuální vývoj příliš neovlivňují, firmám se tyto vstupy příliš nezlevňují, i když toto nelze říct zcela plošně vzhledem k poměrně rozdílnému vývoji cen některých komodit či kolísání jejich vývoje v posledním roce. Mírné uklidnění na trhu práce je znatelné i z hodnocení bariér v podobě **vysokých nákladů na práci**, zde je vidět uklidnění situace, ovšem v ukazateli nedostatku kvalifikované síly jsou zřejmě přetrvávající strukturální problémy.

Zajištění proti
kurzovému riziku

Firmy nadále musejí svůj export kvůli absenci ochoty přijmout euro **zajišťovat proti kurzovým rizikům** a též používají euro i v tuzemských transakcích, čímž se snaží eliminovat riziko fluktuací kurzu koruna/euro.

O ŠETŘENÍ

Databázi časových
řad naleznete [ZDE](#)

Pravidelné čtvrtletní šetření SP ČR a ČNB: 10letá historie čtvrtletních statistických a analytických výstupů

Unikátní společný projekt: Spolupráce významné mezinárodně uznávané měnové instituce a nejvýznamnějšího zaměstnavatelského Svazu v ČR

Informace od firem: Informace o očekávání, podnikatelském prostředí, faktorech a bariérách atd. **Respondenti:** 144 respondentů v šetření za 4. čtvrtletí 2020

Databáze časových řad je dostupná na stránkách ČNB:

http://www.cnb.cz/cnb/STAT.ARADY_PKG.STROM_SESTAVY?p_strid=ACAA&p_sestuid=&p_lang=CS **Cesta:** Databáze časových řad ARAD → Statistická data → Všeobecná ekonomická statistika → Statistická šetření ČNB → Statistické šetření ČNB a SP ČR v nefinančních podnicích

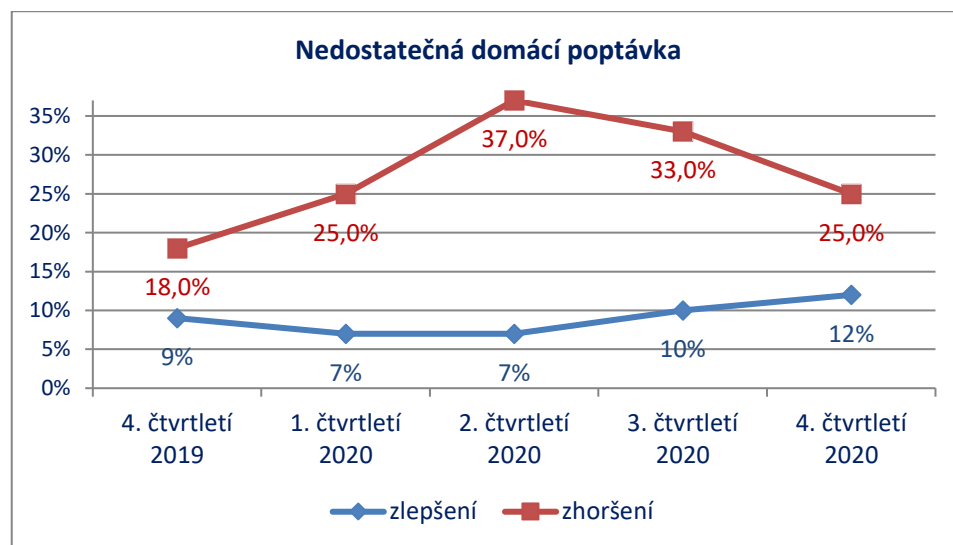
VÝSLEDKY PODROBNĚ

1. KONDICE FIREM: POPTÁVKA, ZAKÁZKY A INVESTICE

Byť stále je bariérou růstu nedostatečná poptávka a saldo odpovědí to potvrzuje, v posledním čtvrtletí roku 2020 pokračoval **trend zlepšování vnímání poptávky v podobě zmírňování záporného salda.**

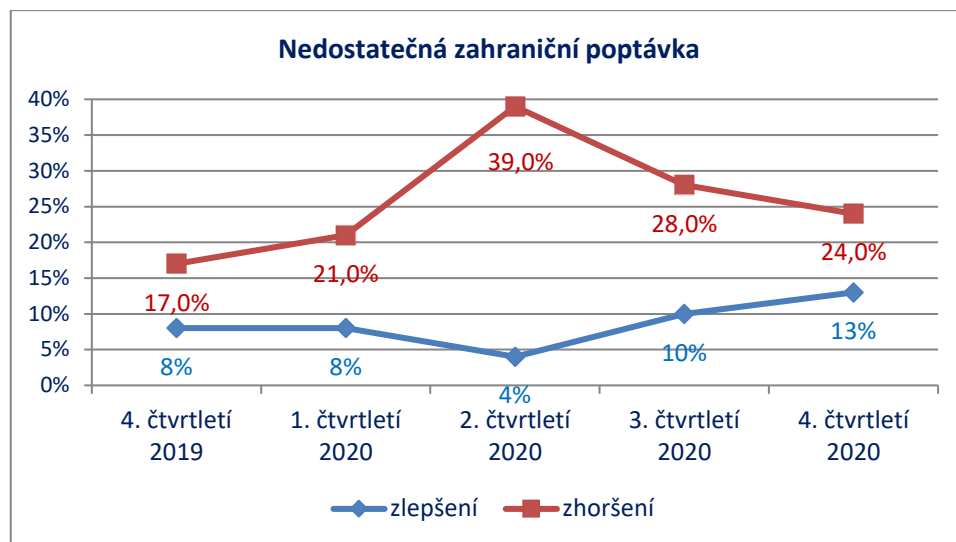
Od nejvíce zasaženého 2. čtvrtletí 2020 se vnímání **domácí poptávky** vyvíjí pozitivně. Z pohledu podnikatelů bylo jaro krizové, kdy nejistota a zmrazení ekonomiky společně s očekávanými problémy při pohybu zboží, či dostupnosti zaměstnanců včetně dopadu pandemie na spotřebitelskou poptávku byly vysokým rizikem. V následujících čtvrtletích řada epidemických opatření dále platila, ale na vnímání poptávky to tak silný negativní vliv jako na jaře 2020 již nemělo.

Hodnocení
domácí
poptávky

Hodnocení
zahraniční
poptávky

Obdobný vývoj jako u domácí poptávky je i v případě hodnocení **zahraniční poptávky**. Situace je z pohledu podnikatelů vnímána pozitivněji, v některých ohledech i ve srovnání s předkrizovým hodnocením, byť podíl očekávání zhoršení je nadále vysoký.

Dle očekávání podnikatelů **zakázky** oproti závěru loňského roku v prvním čtvrtletí roku 2021 **spíše neporostou**.

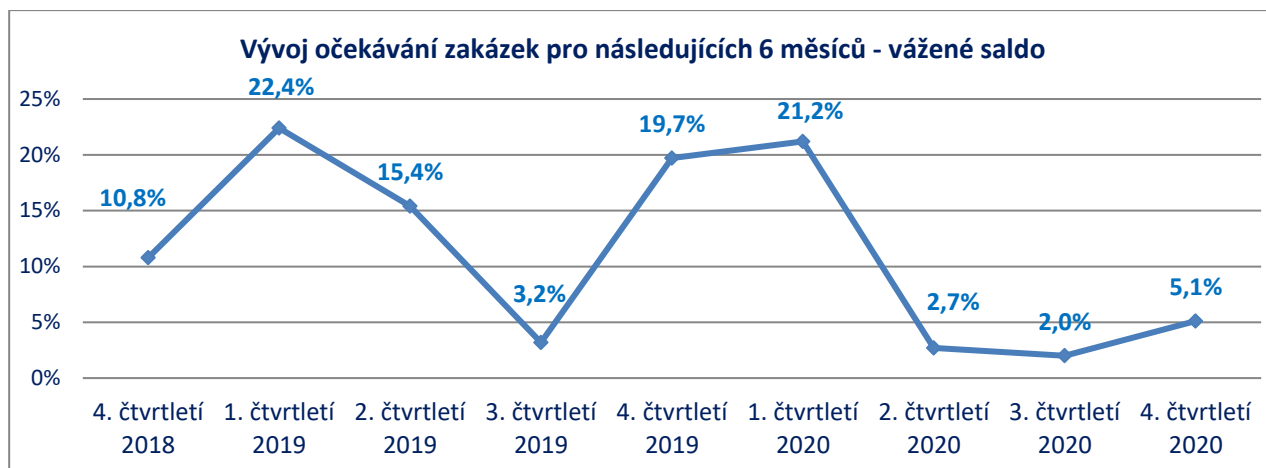
Vývoj zakázek - očekávání pro následující čtvrtletí	4Q 2019	1Q 2020	2Q 2020	3Q 2020	4Q 2020
zvýšení	24,8	40,5	35,0	30,8	25,0
snížení	25,1	23,9	30,2	40,3	40,0
beze změny	50,1	35,6	34,8	25,7	35,0

Očekávání zakázek se v delším horizontu zlepšuje

V **půlročním** horizontu jsou podnikatelé již trochu optimističtější a hodnoty se **mírně zlepšují** v podobě redukce negativního očekávání a měly by se dostat do mírného růstu ve srovnání se závěrem roku 2020.

Vývoj zakázek - očekávání pro následující půlrok	4Q 2019	1Q 2020	2Q 2020	3Q 2020	4Q 2020
zvýšení	35,4	40,1	34,2	32,5	30,7
snížení	15,7	18,9	31,4	30,5	25,6
beze změny	48,9	41	34,4	37,1	43,7

Následující graf pro **vážené saldo očekávání zakázek** v půlročním období ilustruje, že převis negativního očekávání se snižuje a situace se začíná po propadu na pomyslné „dno“ pomalu obracet. Růst salda je dán především tím, že se snižují negativní předpovědi zakázek. Začátek roku 2021 by mohl (při zohlednění celkového ekonomického vývoje z posledních měsíců) přinést stabilizaci očekávání budoucího vývoje zakázek.

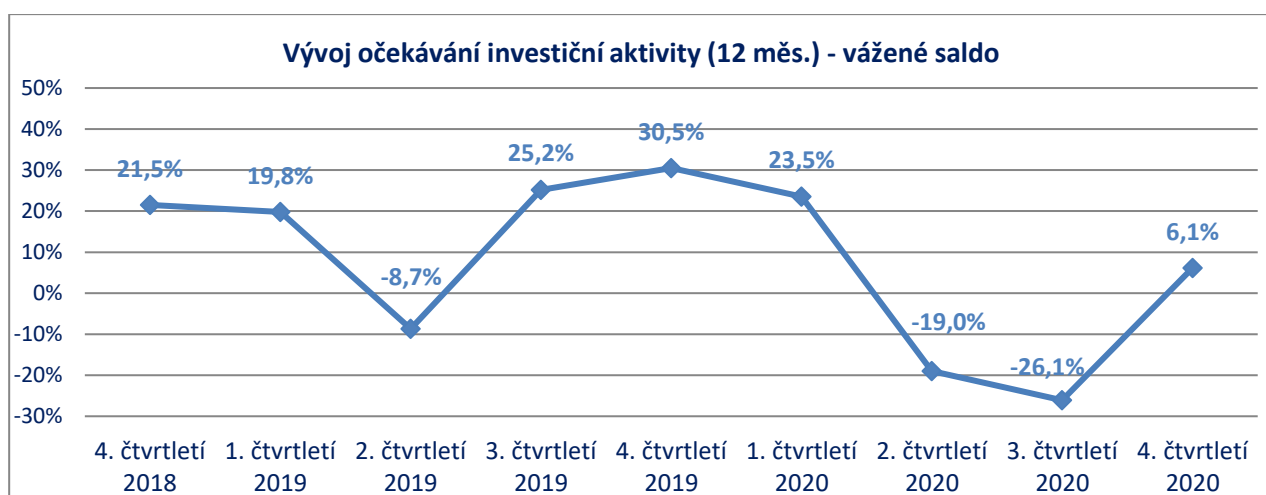

Investice:
Pozitivní trend
pro budoucnost

Očekávání investic rovněž vykazuje pozitivní obrat a dosud převažující pesimistický pohled je střídan nárůstem pozitivních předpovědí v oblasti investic. V **půlročním horizontu** se saldo očekávání **mírně zlepšuje** (ve 3. čtvrtletí jsme v saldu očekávání zaznamenali výrazný propad na -34,5 % a 4. čtvrtletí vykázalo saldo jen -2,9 %).

Roční horizont vyznívá již pozitivně. Vykazuje převažující pozitivní očekávání zvýšení investičních výdajů a lze očekávat, že letos investice budou meziročně růst. Vycházíme ale bohužel z oslabené investiční základny krizového roku 2020 a nadále nejistota kolem koronavirové situace zůstává velmi vysoká, což se odráží i v ekonomické náladě a celkových očekávání, která jsou jedním z prvků rozhodování o investicích.

Nadále ovšem platí, že pro dosažení ekonomického růstu v roce 2021 potřebujeme vyšší míru investic. Nejistota spojená s pandemií, existující omezení v ekonomice a snížené zisky firem omezují investiční aktivitu. Svaz proto například prosadil mimořádné zrychlené odpisy či informuje o výhodách investic do digitálních technologií. Stimulace investic je potenciální rychlejší cestou z krize. Stát by v této věci neměl opomíjet přípravu proinvestičních programů, včetně zahájení výzev z nového programového období evropských fondů či z národního plánu obnovy.

2. STABILITA EKONOMIKY A CENA VSTUPŮ PRO FIRMY

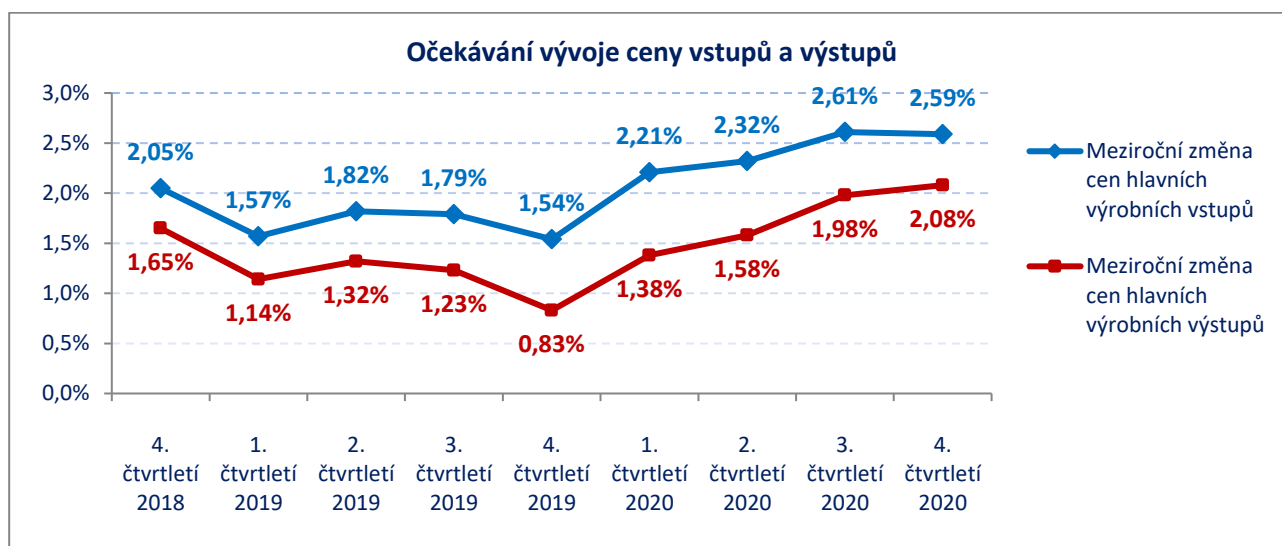
Očekávání růstu cen

V oblasti **cenového vývoje** dochází k nárůstu nadále nad inflační cíl, i když stále v jeho tolerančním pásmu. Podnikatelé v horizontu **1 roku** čekají **nárůst spotřebitelských cen o 2,39 %** a v **horizontu 3 let** až **o 2,68 %**. Oproti předchozímu 3. čtvrtletí jde o menší dodatečný nárůst (minulý kvartál bylo očekávání 2,35 %, resp. 2,63 %).

Cena vstupů a výstupů: růst a stabilizace

U **cen vstupů a výstupů** hlavních výrobních faktorů se pohybujeme v nižších hodnotách a situace se spíše stabilizuje. V **ročním horizontu** respondenti očekávají **nárůst cen vstupů o 2,59 %** a **výstupů o 2,08 %**.

Nadále tedy (jak je vidět na grafu níže) přetrvává **nižší růstová úroveň vstupů ve srovnání s výstupy** a podnikatelé musejí tento rozdíl v rámci své cenové politiky absorbovat, byť toto šetření ukazuje mírné zpomalení v případě nárůstu cen vstupů.

Trh práce: strop dosažen, tlak ustává

Trh práce postupně chladne a již se projevují s určitým zpožděním (trh práce má na základě legislativního rámce určitou setrvačnost) následky koronaviru i v této oblasti.

Ve 4. čtvrtletí 2020 respondenti očekávají, že příští čtvrtletí (tj. 1. čtvrtletí 2021) **dojde k poklesu zaměstnanosti o 0,66 %** a v celém roce 2021 by zaměstnanost měla klesnout jen o 0,69 % (minulé šetření předpovídalo pro rok 2021 pokles jen o 0,35 %).

Silný růst mezd postupně zpomaluje

Opět se potvrdilo, že rychlý mzdový vývoj reaguje na ekonomickou realitu. Z maximálních růstových hodnot 4 až 5 % z roku 2019 a začátku 2020 se **situace na trhu práce dostává postupně na nižší růstové úrovně**. V příštím čtvrtletí by mzdy měly dle výsledků šetření růst **již jen o 2,66 %** a v celém roce 2021 **o 2,68 %** (*odhady v rámci šetření nezohledňují faktory jako je přesčasová práce, mzdové benefity, 13. plat či vliv minimální mzdy nebo růst platů veřejné sféry*).

Toto šetření z konce roku 2020 tak ukazuje, že **trh práce dosáhl svého růstového maxima** (co se týče vývoje zaměstnanosti i mezd) **v prvním kvartálu 2020**. Přestože v roce 2021 čekáme ekonomický růst (predikce [zde](#)), tak zmíněná setrvačnost zapříčiní, že s vysokou pravděpodobností začátek roku 2021 bude vykazovat rovněž zklidnění trhu práce. Ochlazení trhu práce by mohlo snížit inflační tlaky, které dosud z oblasti mezd, kvůli jejich předchozímu enormnímu růstu, přicházely.

Strukturální
problémy
trhu práce

Mimo šetření nás firmy však upozorňují na přetrvávající nedostatek kvalifikovaných zaměstnanců a problémy získat nové zaměstnance například pro obory v průmyslu. I přes to, že tlaky na trhu práce oslabují, tak stávající ekonomická i zdravotní situace a související hygienická opatření vede k **nedostatku klíčových zaměstnanců** či k relativně vysokým nákladům jak pracovníka tak celkově. Firmy kvůli výpadkům některých kvalifikovaných pracovníků z pracovního procesu zažívají organizační problémy, zároveň přetrvávají strukturální problémy (*nedostatek pracovníků v potřebné struktuře, nedostatečná mobilita pracovní síly v ČR, problémy ve vzdělávání a přípravě na praxe, což jsou Svazem průmyslu dlouhodobě zmiňovaná úzká místa českého trhu práce*).

3. VNĚJŠÍ FAKTORY OVLIVŇUJÍCÍ FIRMY

V šetření zjišťujeme podíl respondentů, kteří očekávají zhoršení či zlepšení v oblasti hlavních faktorů považovaných za klíčové pro růst firmy.

Vývoj faktorů
s vlivem na
růst firmy

Situace v ekonomice se mírně odráží i ve snížení tlaku v oblasti nákladů, byť zatím je tento signál velmi mírný (týká se **cen energií, cen materiálů a surovin**, kde se od jara postupně snižuje počet respondentů, kteří vnímají cenu těchto vstupů jako překážku růstu firmy).

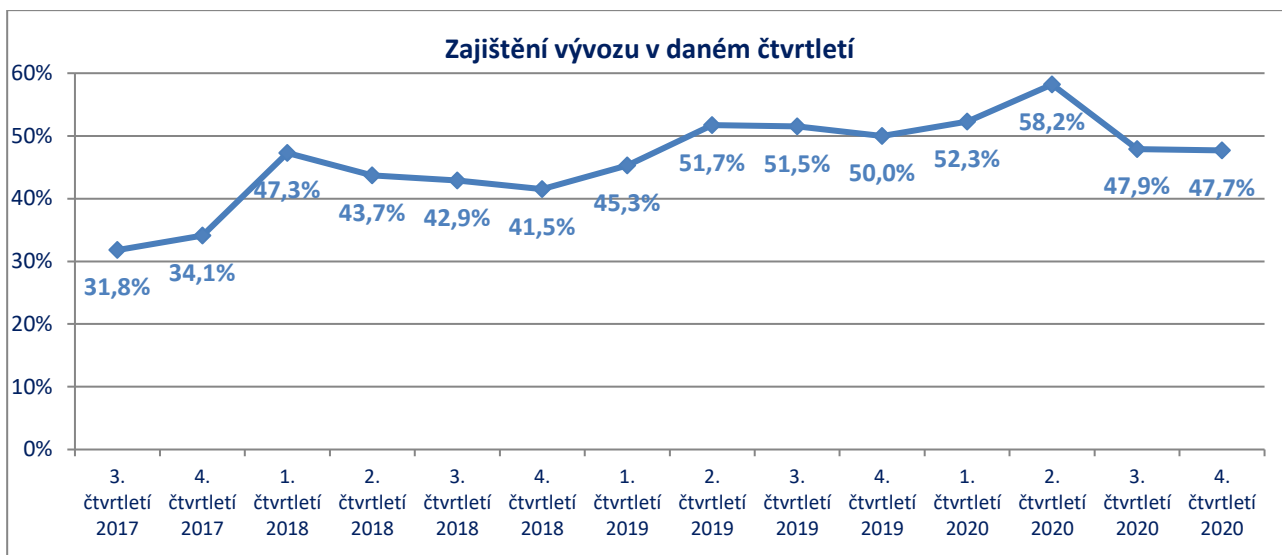
Bariéra růstu v podobě **vysokých nákladů na práci** se od minulého čtvrtletí příliš nezměnila a tyto náklady stále podnikatelé vnímají jako faktor omezující růst firmy.

Bariéra spočívající v **nedostatku kvalifikované pracovní síly** není již takovým problémem jako v roce 2019 a na začátku roku 2020 a i tato otázka na respondenty v souladu s jinými oblastmi šetření ukazuje, že náklady na práci byly pro podnikatele významným vstupem a situace se mění jen velmi pomalu.

Ve **finanční oblasti** (*nedostatek financí, druhotná platební neschopnost*) přinesl ekonomický pokles dle očekávání viditelné zhoršení ve 2. čtvrtletí, ovšem 3. čtvrtletí s dočasným oživením ekonomiky patrně další zhoršování zastavilo a 4. čtvrtletí přineslo mírně zlepšení oproti předchozímu kvartálu. Obdobně se velmi mírně zlepšila situace v oblasti **druhotné platební neschopnosti**.

Náklady
nepřijetí eura

Firmy jsou negativně ovlivňovány tím, že **ČR zatím nemá společnou měnu euro**. Firmy z ČR mají **náklady se zajištěním** proti kurzovým výkyvům, a dokonce dobrovolně používají euro, protože v silně „eurizovaných“ zemích našich hlavních ekonomických partnerů mají významnou část dodavatelů i odběratelů.

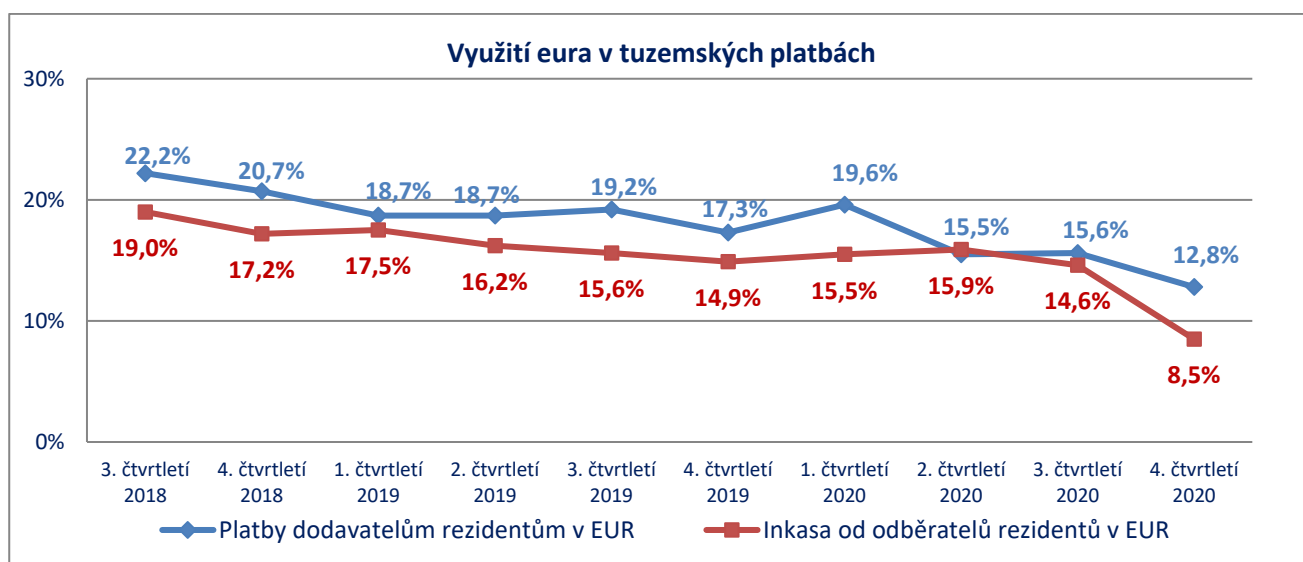
Zajištění exportu

Z grafu výše plyne, že **podíl finančního zajištění exportu** je nadále velmi vysoké (z 50% podílu v roce 2019 se dostal až téměř k 60 % jako reakce respondentů na rizika v mezinárodním obchodu po propuknutí koronavirové krize a následně začal mírně klesat, až se ve 4. čtvrtletí dostal mírně pod hranici 48 %).

Používání eura

I přes stagnaci v posledním čtvrtletí, což nepovažujeme za změnu trendu, je zřejmé, že podnikatelé vnímají existující kurzová rizika a export dále významně zajišťují i finančními nástroji. Vzhledem k významu zemí Eurozóny pro export ČR by přijetí společné měny významné části podnikatelů snížilo náklady na export.

Další, přirozenou, formou zajištění proti kurzovým výkyvům je používání eura podniky v ČR i v rámci tuzemských plateb. Přestože poslední šetření ukazuje určitý pokles, tak **podnikatelé v rámci ČR používají euro** dlouhodobě v intervalu **zhruba 15 až 20 % transakcí**. Nemáme od firem informace, co je příčinou zmíněného snížení, z jednoho poklesu nelze usuzovat změnu trendu, a to lze dovodit až z výsledků následujících šetření.

PŘIDEJTE SE K ŠETŘENÍ

Ojedinelá spolupráce

Od roku 2011 provádí Svaz průmyslu a dopravy ČR ve spolupráci s Českou národní bankou pravidelná čtvrtletní šetření. Respondenty jsou podniky z nefinančního sektoru, jejichž struktura je vybrána tak, aby odrážela strukturu české ekonomiky.

Chcete se zapojit?

Svůj zájem sdělte prosím pracovníkům ČNB zodpovědným za statistické šetření na e-mail Setreni@cnb.cz, tel.: 224 414 398, kde Vám poskytnou podrobnější informace k obsahu šetření a ke způsobu vyplňování statistického dotazníku.

Využití

Šetření nabízí obrázek o aktuálním stavu a očekávaném vývoji podnikatelského prostředí jak z pohledu vnitřních, tak i vnějších podmínek.

Šetření Svaz průmyslu a dopravy ČR využívá jako základ pro prosazování zájmů zaměstnavatelů a podnikatelů. Přidanou hodnotu vytváří pohled samotných podniků, na jehož základě může být argumentace věcnější a silnější. Výsledky pomáhají: *Poskytnout signály o budoucím vývoji a situaci v podnikové sféře ekonomiky; Varovat před možnými problémy, poukazovat na slabá místa a rizika; Při tvorbě makroekonomické prognózy ČNB pro účely měnové politiky.*

TELEFON (+420) 225 279 111 | E-MAIL SPCR@SPCR.CZ

WEB WWW.SPCR.CZ | ADRESA FREYOVA 948/11, 190 00 PRAHA 9

ZAPSANÝ VE SPOLKOVÉM REJSTRÁŘÍKU, VEDENÉM MĚSTSKÝM SOUDEM V PRAZE ODDÍL L, VLOŽKA 3148.

IČO: 00536211, DIČ: CZ00536211.

SVAZ PRŮMYSLU A DOPRAVY ČR JE REGISTROVÁN V REJSTRÁŘÍKU TRANSPARENTNOSTI EU A PODEPSAL SOUVISEJÍCÍ KODEX CHOVÁNÍ. REGISTRAČNÍ IDENTIFIKAČNÍ ČÍSLO: 785320514128-81.

ČLEN

BUSINESSEUROPE

